

Javnaðarflokkurin skjýtur upp, at ein sjálvstýrslóg skal staðfesta ein samstarvssáttmála - ein samveldissáttmála - millum Føroyar og Danmark, sum tvey sjálvstøðug og javnsett lond í ríkisfelagsskapi hvørt við annað. Flokkurin ásetur ikki ein ávísan dag, har stigið verður tikið fult út, tí sjálvstýri eftir Javnaðarflokksins tykki hevur ongar avmarkingar, tí við samveldissáttmálanum kunnu vit økja okkara sjálvstýri frá partvísium til fullfíggað sjálvstýri, so hvørt sum vit skapa fíggarligar og fyrisitingarligar fyritleytrir. Javnaðarflokkurin sendir í hesum døgum faldara út í hvørt hús í landinum og fer síðani at skipa fyrir fundum kring landi

Jóannes Eidesgaard sigur, at uppskotið hjá Javnaðarflokkinum er eitt alternativ til fullveldissáttmálan hjá landsstýrinum
Mynd: Alvir Haraldsen

Samveldissáttmálið millum sjálvstøðug lond

– Tíðin er farin frá heima-stýrslógini, og tí er neyðugt við nýggjari skipan - eini skipan, ið samsvarar teimum ynskjum, sum meirilut-in av fólkinum hevur, og er grundað á ta menning, ið er farin fram, síðani heima-stýrslógin kom.

Hetta segði Jóannes Eidesgaard á tíðindafundi gjár-morgunin, tá Javnaðarflokkurin legði fram nýrðaða sjálvstýrslógtíðin hjá flokkinum fyrir fjölmiðlarnar.

– Vit hava verið kritiseraðir fyrir at hava verið so ókonkreitir. Hóast vit ikki halda, at hesin kritikkur er heilt rættur, so hava vit kortini tikið hann til eftirtektar og arbeitt við hesum - fyrir at koma við okkara boði upp á sjálvstýrslógin.

Í stuttum gongur uppskotið hjá Javnaðarflokkinum út upp-á, at ein samveldissáttmáli verður gjordur millum Føroyar og Danmark. Hesin sáttmáli verður millum tvey

sjálvstøðug og javnsett lond í ríkisfelagsskapi hvørt við annað.

Samveldissáttmálin skal áseta, at Føroya Løgting, sum umboð fyrir Føroya fólk, er hægsti myndugleiki í Føroyum. Sáttmálin tekur av allar fornligar avmarkingar fyrir, hvørji mál og málsøki kunnu verða tikið yvir. Hetta merkir, at øll mál koma undir føroyskt ræði, tá Føroya Løgting ger tað av.

Viðari skal sáttmálin siga:

- Greiðar reglur skulu gerast um føroyskan heimarætt. Ríkisfelagsskapurin gevur øllum í felagsskapinum somu ríkisborgararættindi.
- Tá alt lóggávuarbeidið Føroyum viðvíkjandi verður gjørt á Føroya Løgtingi, verður fólkatingsumboðanin tikið av.
- Verandi stýrisskipanarlóg verður støðugt bygd út at rúma broytingunum í

nýggju stjórnskipan Føroya.

- Sjálvstýrslógin skal innihalda ásetingar um, hvussu samveldissáttmálin skal sigast upp, um so er, at føroyingar ynskja at fara úr ríkisfelagsskapinum.
- Fólkaatkvøða í Føroyum stappfestir endaliga sjálvstýrslóg og samveldissáttmála.

Jóannes Eidesgaard vísir aftur til søguliga uppruna Javnaðarflokksins - at hann varð stovnaður - fyrir at fáa eitt annað perspektiv inn í føroyskan politikk - enn stríðið um loysing ella samband, sum var árin frá 1906 til 1928.

– Fram til 1928 vóru bara Sambandsflokkurin og Sjálvstýrslógin umboðaðir á tingi. Í høvuðsheitnum stríddust teir bara um loysing og samband, eins og málspurningurin var nóg frammi.

– Tá Javnaðarflokkurin varð stovnaður í 1925 var tað fyrir at fáa sosiala dim-

entionina inn í føroyskan politikk. Flokkurin var miðjan í tjóðskaparspurninginum, og flokkurin vildi tosa um onnur viðkomandi mál, sum høvdu vírið fyrir hin einstaka føroying.

– Sum so er konseptið hjá Javnaðarflokkinum ikki broytt. Flokkurin leggur framvegis stórstan dent á tað solidariska samfelagið, og vil, at øll samfelagslig menning í Føroyum hevur til endamáls at skapa eitt samhaldsfast samfelag fyrir frí og fræls menniskju, har umorganin fyrir felags áhugamálum og vælferð fólksins er í háseti.

– Øll stig á leiðini fram ímóti hesum samfelag skulu fremjast á fólkaræðiligum grundarlag, har størst møg- ulig semja er eitt aðalmál.

– Javnaðarflokkurin á-sannar, at eingin er betur førur fyrir at avgera, hvat er gott fyrir føroyingar, enn føroyingar sjálvir, sigur Jóannes Eidesgaard.

Hann sigur viðari, at hetta

er grundarlagið, sum flokkurin byggir allan sín politikk á.

Jóannes Eidesgaard leggur eisini dent á, at verandi skipan ikki bara skal broytast fyrir at broytast.

– Vit vilja broyta verandi skipan, tí vit halda, at tað fær positiva ávirkan á samfelagið.

– Heimastýrisskipanin hevði eisini positiva ávirkan á samfelagið, sigur hann, og vísir til samfelagið, hvussu tað var í 1948:

– Tá høvdu vit eitt lítið ment og ómodernar samfelag. Í dag hava vit eitt framkomið samfelag, sum kann metast saman við grannalond okkara. Tí hevur heimastýrisskipanin havt positiva ávirkan á samfelagsmenningina.

– Men skipanin er ikki hóskað longur, eitt nú tí, at vit hava tampað skipanina so nógv og tí, at vit eru komin har til, at mál, vit kundu hugsað okkum at yvirirkið, ikki kunnu yvirtak-

ast sambar heimastýrslógini, eitt nú úttanríkismál, dómsvaldið og banka- og sparikassaøkið.

Jóannes Eidesgaard vísir eisini á, at Føroyar og Danmark ikki eru somu londini í dag, sum tey vóru í 1948.

– Eitt nú er Danmark farið inn í ES. Hetta hevur broytt nógv, og kann fara at broyta víðurskiptini enn meira. Hugsu vit okkum, at Danmark í framtíðini fer at lata meira av sjálvræðinum til ES - so fer ikki at bera til við ríkisfelagsskapinum á sama støði.

Jóannes Eidesgaard vísir eisini á, at Danmark ofta má velja síðu.

– Eitt nú í hvalaveiðis-spurninginum. Har hevur Danmark valt at vera saman við teimum stóru, og vera ímóti okkara politikki - og so er Danmark enn tá vorðin limur í IWC umboðandi Føroyar og Grønland, sigur Jóannes Eidesgaard, formaður Javnaðarflokksins

Fult sjálvstýri tá vit halda tað vera rætt

Umframt ríkisborgararættin skjýtur Javnaðarflokkurin upp, at defineraður verður ein heimarættur. Heimarætt fáa teir ríkisborgarar, sum búgva í landinum, meðan serlig skipan verður fyrir eitt nú fólk í lestrarørindum uttanlands

ERIKUR LINDENSKOV

– Munurin millum okkara uppskot og uppskotið hjá samgonguni er tað, at samgongan hevur sett sær sum mál at fáa fullveldi ávísan dag. Tað ætla vit ikki. Vit halda tað vera umráðandi, at tað greitt verður sagt, at tað stendur okkum í boðið

at taka fult sjálvstýrið - tá vit halda tað vera rætt, sigur Jóannes Eidesgaard.

Javnaðarflokkurin vil, at føroyingar skulu hava ríkisborgararætt í ríkinum, men harumfram skjýtur flokkurin upp, at defineraður verður ein heimarættur.

– Her halda vit, at bústaðarkriterið skal vera avger-

andi. Byrt tú í Føroyum og ert ríkisborgari, so hevur tú heimarætt, sigur Jóannes Eidesgaard.

Hann leggur kortini afturat, at fólk, sum eitt nú fara til Danmarkar at lesa, skulu varðveita heimarættin á sama hátt, sum tey sleppa at velja til lógtíð meðan tey eru burtur í lestrarør-

indum. Men ein føroyingur, sum flytir til Danmarkar at búgva og virka, hann missir heimarættin meðan hann er burtur.

Jóannes Eidesgaard leggur dent á, at Javnaðarflokkurin við uppskotinum um samveldissáttmálan ikki læsar seg fastan í ríkisfelagsskapinum.

– Ein samveldissáttmáli kann sigast upp, sigur hann, og vísir á, at politikkurin hjá Javnaðarflokkinum ikki longur bara »rokkur at loysingini«.

– Nú vil flokkurin greitt definera, hvussu vit skulu loysa - nær og um fólkio ynskja tað.

Um samveldissáttmálan

sigur Jóannes Eidesgaard, at hetta er nakað sum man politiskt kann samræða seg til, hóast jurin kanska sigur nakað annað.